

30.1.2015

MEDDELANDE TILL LEDAMÖTERNA

Ärende: Framställning nr 2099/2013, ingiven av Ilona Vinkler, dansk medborgare, om en deltidspension i Danmark

1. Sammanfattning av framställningen

Framställaren flyttade till Danmark 1991, där hon arbetade fram till 2005, då hon på grund av en funktionsnedsättning till följd av en reumatisk sjukdom blev tvungen att gå i pension, bara 35 år gammal. Det var inte förrän hon beviljades pension som hon fick veta att det faktum att hon hade bott i Polen från 15–22 års ålder gjorde att hon inte hade rätt till hela pensionsbeloppet, utan bara en minimipension. Framställningen hänvisar till både förordning (EEG) nr 1408/1971 och ändringsakten (förordning (EG) nr 592/2008) samt förordning (EG) nr 883/2004.

2. Tillåtlighet

Framställningen förklarades tillätlig den 8 augusti 2014. Kommissionen har uppmanats att lämna upplysningar (artikel 216.6 i arbetsordningen).

3. Kommissionens svar, mottaget den 30 januari 2015

Kommissionens synpunkter

Europeiska unionen har begränsade befogenheter på området för social trygghet. I fördragen föreskrivs en samordning, inte en harmonisering, av medlemsstaternas lagstiftning, vilket flera gånger även har bekräftats av EU-domstolen¹. Eftersom det saknas harmonisering

¹ Se till exempel mål 41/84, Pinna mot Caisse d'allocations familiales de la Savoie (REG 1986, s. 16), punkt 20, mål C-340/94, de Jaeck mot Staatssecretaris van Financiën (REG 1997, s. 1-495), punkt 18, och mål C-221/95, Institut National d'Assurances Sociales pour Travailleurs Indépendants mot Hervein (REG 1997, s. 1-635),

begränsar inte EU-rätten medlemsstaternas befogenhet att organisera sina egna system för social trygghet. Det är lagstiftningen i varje enskild medlemsstat som ska ange under vilka villkor sociala trygghetsförmåner beviljas, omfattningen av sådana förmåner och den period under vilken de beviljas, detta under förutsättning att principerna om likabehandling och icke-diskriminering efterlevs. Detta innebär att det finns skillnader i innehåll och förfarande mellan olika medlemsstaters system för social trygghet och därmed i rättigheterna för personer som arbetar i olika medlemsstater, som inte påverkas av fördragen.

När det gäller pensioner och invaliditetsförmåner är det enligt lagstiftningen i de flesta medlemsstater vanligt att det krävs en viss minimiperiod av försäkring, anställning, egenföretagande eller bosättning för att en person ska ha rätt till en förmån. Därför är det en grundläggande princip att tidsperioderna läggs samman när en medborgare har arbetat i mer än en medlemsstat¹. När det gäller rättigheter till förmåner måste därför en medlemsstat ta hänsyn till perioder av försäkring, anställning, egenföretagande eller bosättning som har fullgjorts i en annan medlemsstat i nödvändig omfattning (dvs. i den mån summan av de perioder som har fullgjorts inom det egna territoriet är kortare än vad som krävs för att uppfylla den period som ger rätt till förmåner).

Principen om sammanläggning av perioder innebär dock inte att perioder som fullgjorts i en medlemsstat måste tas hänsyn till i en annan medlemsstat vid beräkning av vilka förmåner som ska beviljas den sökande (dvs. lägga ansvaret på en medlemsstat att betala en andel av förmånen i förhållande till perioder som förmånmottagaren har omfattats av lagstiftningen om social trygghet i en annan medlemsstat). Det förutsätts i stället att en person som har omfattats av lagstiftningen om social trygghet i mer än en medlemsstat kan få en del av förmånen i varje berörd medlemsstat. Förmånen beräknas utifrån den tidsperiod individen har omfattats av lagstiftningen om social trygghet i varje berört territorium, vilket innebär att varje medlemsstat ska betala ut ett proportionellt belopp till den sökande enligt dess egna nationella lagstiftning.

Enligt den information som kommissionen har tillgång till beräknas enligt dansk lag pensionsrätten utifrån det antal år som en person har varit bosatt i Danmark mellan 15 års ålder och pensions- eller invaliditetsåldern (oavsett om personen har arbetat eller betalat skatt under denna period). Enligt dansk lagstiftning om invaliditetsförmåner har personer som har varit bosatta minst fyra femtedelar av perioden mellan 15 års ålder och början av invaliditeten rätt till hela beloppet av den lagstadgade invaliditetspensionen. Personer som har varit bosatta i Danmark under en kortare period får en del av hela beloppet. Denna del motsvarar den period som personen i fråga faktiskt varit bosatt i Danmark mellan 15 års ålder och början av invaliditeten, dividerat med fyra femtedelar av den totala perioden mellan 15 års ålder och början av invaliditeten. I framställarens fall innebär detta att hon får 32/40 av hela invaliditetspensionen, vilket beror på att hon var bosatt i Polen i sju år mellan åldrarna 15 och 35 år (den ålder då hennes rätt till invaliditetspension påbörjades). Detta överensstämmer med grundprinciperna för EU:s samordning av de sociala trygghetssystemen på området för

punkt 16.

¹ Det bör påpekas att andra regler gäller för invaliditetsförmåner som grundas på så kallad typ A-lagstiftning, dvs. lagstiftning där invaliditetsförmånernas storlek är oberoende av försäkrings- eller bosättningsperiodernas längd och som uttryckligen anges i bilaga VI till förordning (EG) nr 883/2004, se artikel 44.1 i förordningen. Eftersom bilaga VI till förordning (EG) nr 883/2004 inte innehåller några uppgifter om vad som gäller i Danmark är det inte relevant i detta fall.

invaliditetsförmåner som beskrivits ovan, inklusive principen om sammanläggning av perioder som grund för rättigheter.

Utan ytterligare information är det svårt att svara på varför hon har vägrats en proportionell invaliditetspension från Polen. Enligt den information som kommissionen har tillgång till ska, enligt polsk lagstiftning, en invaliditetspension (*renta z tytułu niezdolności do pracy*) betalas till en person som helt eller delvis inte anses kunna ha ett förvärvsarbete på grund av sitt hälsotillstånd. Personen måste dessutom kunna visa att hon/han har fullgjort den erforderliga försäkringsperioden med hänsyn till avgiftsfinansierade och icke-avgiftsfinansierade perioder (fem år om invaliditeten inträffade efter 30 års ålder) och att oförmågan att arbeta uppstod under perioder som specifikt anges i lagstiftningen, t.ex. under försäkrings- eller anställningsperioden samt under mottagande av arbetslöshets- och socialförsäkringsförmåner (sjukdom eller vård), och inte senare än 18 månader efter utgången av dessa perioder. Som anges ovan måste en behörig medlemsstat enligt principen om sammanläggning av perioder, när det gäller rättigheter till förmåner, ta hänsyn till perioder av försäkring, anställning, egenföretagande eller bosättning som har fullgjorts i en annan medlemsstat i nödvändig omfattning för att uppfylla den period som krävs för rätten till förmåner. Enligt principen om likställande av omständigheter förväntas också att en behörig medlemsstat, vars lagstiftning ges rättsverkan åt vissa inträffade omständigheter eller händelser, i nödvändig utsträckning ska beakta samma omständigheter eller händelser som inträffar i alla andra medlemsstater som om dessa hade inträffat inom det egna territoriet. Därför måste framställaren i princip kunna kvalificera sig för en polsk invaliditetspension, beräknat proportionellt med hänsyn till hennes kvalifikationsperiod i Polen. Det kan dock vara så att framställaren inte har några kvalificerande avgiftsfinansierade och icke-avgiftsfinansierade försäkringsperioder i Polen och därför inte är berättigad. Framställaren kan vinna på att begära ytterligare specifik information från de polska myndigheterna om skälen till varför hon har bedömts att inte ha rätt till invaliditetspension.

Framställaren kan också ha rätt till ett tillägg enligt § 27a i den danska lagen om aktiv socialpolitik (*lov om aktiv socialpolitik*), om hennes pension ligger under nivån för ”starthjälp” (*starthjaelp*) eller ”kontanthjälp” (*kontanthjaelp*). Rätten till detta tillägg beror på om sökanden har varit bosatt i Danmark i sammanlagt sju av de senaste åtta åren och om sökanden har haft en reguljär anställning i Danmark under en period som sammanlagt motsvarar ett heltidsarbete i två år och sex månader under de senaste åtta åren. Huruvida framställaren uppfyller villkoren för en sådan ytterligare ersättning framgår dock inte av den information som hon har lämnat.

Framställaren klagar också över det faktum att hennes invaliditetspension när den slutligen omvandlas till ålderspension fortfarande kommer att baseras på samma proportionella andel som de danska myndigheterna har använt för att beräkna hennes invaliditetspension. Hon anser att en sådan beräkningsmetod är orättvis eftersom hon vid den tidpunkt när hon uppnår lagstadgad pensionsålder kommer att ha bott i Danmark i 45 år, vilket överskrider de 40 år som krävs för full pension. Hon ifrågasätter varför hennes ytterligare år som bosatt i Danmark under vilka hon får invaliditetspension inte tas hänsyn till vid beräkningen av hennes ålderspension. Som tidigare nämnts saknas harmonisering och därmed begränsar inte EU-rätten medlemsstaternas befogenhet att sätta upp villkor för vilka sociala trygghetsförmåner som beviljas, liksom omfattningen av sådana förmåner och den period under vilken de beviljas, detta under förutsättning att principerna om likabehandling och

icke-diskriminering efterlevs. Därför är Danmarks lagstiftning om omvandling av en invaliditetspension till ålderspension förenlig med EU-rätten.

Framställaren utvecklar inte skälen till varför hon anser att systemet i Danmark strider mot direktiv 79/7/EEG om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet och därför är det inte möjligt att bemöta hennes klagomål i detta avseende.

Slutsats

Med tanke på principerna om samordning när det gäller ålders- och invaliditetspensioner enligt europeisk lag ogillas framställarens klagomål över varför hon inte kan få full invaliditetspension. Utifrån den information som har lämnats kan kommissionen inte heller fastställa någon överträdelse av direktiv 79/7/EEG för successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet.